

geschiedenis, en dat, waar de geschiedenis zelf niets weet over Norbertus, hij geplaatst wordt in het kader der algemeene geschiedenis en bij den tocht naar Rome optreedt als schitterende ridder en bloedige kamper.

Wel hadden wij verwacht dat sommige feiten uit het leven van den held, wat meer naar voren zouden geschoven zijn, b.v. den bouw van de kerk van Prémontré en de daaraan verbonden twist tusschen de arbeiders, en vooral de grondlegging van het missiewerk bij de Wenden door het stichten van abdijen die het bolwerk van de missioneerding gingen worden.

Norbert van Xanten in zijn nieuwen vorm heeft een innemende bekoorlijkheid en de heiligenfiguur werd ingekleed in een boeiend volksverhaal dat de verhevenheid van die krachtige persoonlijkheid laat uitstralen.

A. E.

* * *

Jos VAN ROOY, *De Profeet der Verdwazing*. « Pro Arte », Diest, 1943, 289 blz.

Een tweede boek brengt ons in dezen tijd een geromanceerd leven van den H. Norbertus, hier ingevlochten in dat van den ketter Tanchelm.

Met gemengd gevoelen is dit werk onthaald geworden, en sommige lezers hebben het beschouwd als het product van een Freudiaanschen geest in de gegeven voorstelling van den uitgroei van een zedelooze ketterij.

Voor wie echter op de hoogte is van wat door middeleeuwsche bronnen verteld wordt over de Tanchelmieten en hun leider — in den brief van het kapittel van Utrecht en in de *Vita B. Norberti* — is er niets nieuws in het verhaal zelf. De lezer kan dan ook de meesterhand bewonderen, met dewelke het beeld van Norbertus naast dat van Tanchelm werd geboetseerd in een zeer begrijpbare geleidelijken psychologischen uitgroei van leven en gevoelens.

Het boek blijft een romantisch verhaal. Daarom ook is de inkleding wel eens gewijzigd naar den nood van de voorstelling, gelijk b.v. het verhaal over de uitdrijving van den duivel bij Mechtilde, terwijl in de *Vita Norberti* die uitdrijving voorkomt op een andere persoon bij een heel andere gelegenheid. Toch is het merkwaardig hoe heel het boek door, de historische waarheid gelijken tred houdt

met de voorstelling van het verhaal, niettegenstaande de inkleeding door de fantasie. Wel is de schrijver afhankelijk in vele bladzijden van het boek van Dörthe Ulmer-Stichel. Toch blijft hij origineel, en hoe aandachtig en kritisch men ook het verhaal volgt, slechts hier en daar in een kleine detail kan men een lichte historische onjuistheid ontmoeten in de voorstelling van het middeleeuwsch milieu.

« De Profeet » is een meesterwerk in zich, al past het boek niet in eenieders handen.

A. E.

* * *

Dr. P. Em. VALVEKENS, O. Praem., *Philips II. Koning van Spanje, Vorst der Nederlanden*, (Historische bibliotheek). Brugge « De Kinkhoren », 1944, 237 blz. in 8°.

Deze twee laatste jaren was de activiteit van Dr. Em. Valvekens bijzonder vruchtbaar : *De onbekende Keizer Karel V*, — *Norbert van Gennep*, — *Arnold van Leefdael* verschenen in één jaar tijdspanne. Met reden mochten we van hem nog meerdere interessante werken verwachten. Na 15 jaren dokumentatie had hij zich ingewerkt in de 16de eeuw en was zijn geest gerijpt tot publicatie. Vol verwachting zagen wij op naar de vrucht van deze jarenlange inspanning en wetenschappelijke arbeid. Het mocht niet zijn. Dit rijkbloeiende leven werd afgesloten met de publicatie van *Philips II*.

Merkwaardig mag de evolutie heeten die de studie, inzonderheid de karakterstudie over *Philips II* de laatste jaren heeft doorgemaakt. Klaarder komt nu het beeld van dezen souverain naar voren in de sereene grootheid als vorst, die getrouw aan zijn gestelde levens- en regeeringsprincipiën veel van zijn idealen en plannen heeft zien doodloopen op kleinmenselijke belangen en politieke hetzen.

Een degelijke studie over *Philips II* veronderstelt een grondige kennis der ingewikkelde en omstreden 16de eeuw. Voor deze taak was Dr. P. Em. Valvekens opgewassen. Met kennis van zaken en met piëteit verhaalt ons de Schrijver het levensbeeld van den vorst vanaf diens jeugd over de troebele jaren in de Lage Landen heen, waar calvinistische drijfverijen het volk in beroering brachten, langzamen de grootsche internationale politiek, die het plan voor de algehele « kerstenhede » tegenwerkte, tot aan zijn consummatum est.

Veel blijft in dit werk nog gedeeltelijk onbesproken — het is trouwens niet doenbaar alle facetten der nederlandsche geschiedenis